

Nr 321.

Av herr Bodin, Gunnar, och herr Mannerskantz, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition med förslag till militärt av-
löningsreglemente m. m.

Jämlikt 1936 års försvarsbeslut är Gotlands kustartillerikår förlagd till Fårösund. Med hänsyn till denna orsts isolerade läge och därmed förenade olägenheter i flera avseenden synes det vara motiverat att i samband med fastställande av nytt avlöningsreglemente för officerare och underofficerare genom ett avlöningstillägg i någon form giva officers- och underofficerspersonal vid Gotlands kustartillerikår en kompensation härför. I detta sammanhang må erinras om viss avlöningsform vid den numera indragna skeppsgossekåren i Marstrand.

I prop. 131/06 angående förläggande av en skeppsgossekår till Marstrand framhålles i vidfogat statsrådsprotokoll:

»Den till tjänstgöring vid skeppsgossekåren i Marstrand kommenderade personalen av flottan synes skäligen därunder böra komma i åtnjutande av någon särskild ersättning i form av avlöningstillägg att utgå utöver samtliga förmåner, som åtnjutas under tjänstgöring vid egen station.»

»Beloppet av avlöningstillägget bör beräknas med ledning av den förhöjning i avlöningsförmåner, som vid sjökommendering vinnes.»

Det blev också riksdagens beslut, att avlöningstillägg skulle utgå efter enahanda grunder som de, vilka gällde för sjötillägg.

I samband med tillkomsten av 1921 års avlöningsreglemente upptogs frågan, huruvida avlöningstillägget alltjämt borde utgå. Kungl. Maj:t inhämtade därvid utlåtande bland annat från försvarsväsendets lönenämnd samt arméns och marinens lönesakkunniga. Båda tillstyrkte avlöningstilläggets bibehållande. Kungl. Maj:t har också för varje år och senast den 26 juni 1936 medgivit, att ifrågavarande avlöningstillägg finge utgå »med belopp, som i sjötillägg tillkommer vederbörande vid stationär förläggning».

I sitt ovannämnda utlåtande anförde de lönesakkunniga bland annat:

»Det till personalen vid skeppsgossekåren i Marstrand utgående avlöningstillägget torde hava tillkommit för att möjliggöra rekryteringen av befäls- och lärarpersonalen med personer, lämpliga att handhava det ansvarsfulla arbetet med skeppsgossarnas utbildning och uppfostran. Detta syfte har icke ansetts kunna vinnas, med mindre någon ekonomisk kompensation erbjudits för de olägenheter, som äro förknippade med en förläggning vintertiden till Marstrand. Bland dessa olägenheter torde särskilt stadens avskilda läge och dåliga kommunikationer under den kallare årstiden samt för per-

sonal med uppväxande barn de rådande otillfredsställande skolförhållandena vara de mest framträdande.» (Kursiverat av undertecknade.)

Vad de sakkunniga här framhållit angående förläggningen i Marstrand och rekryteringen av befälspersonalen — *den torde likvisst i regel hava ditbeordrats utan ansökan* — måste i ännu högre grad anses tillämpligt i fråga om förläggning i Fårösund. Orten, som är av obetydlig storlek, ligger på 5,7 miles avstånd från närmaste stad (Visby) och på en dagsresas avstånd från fastlandet. Fårösunds resurser av olika slag äro vida underlägsna Marstrands. I Fårösund finnes endast vanlig folkskola, under det att i Marstrand en 4-årig högre folkskola (motsvarande 4-årig realskola) funnits sedan år 1908. Skolmöjligheterna i det från Marstrand omkring 2 timmars båtfärd avlägsna Göteborg äro också vida större än i Visby. Man torde därför utan överdrift kunna säga att mera »otillfredsställande skolförhållanden» föreligga för beställningshavare i Fårösund än på sin tid för de militära beställningshavarna i Marstrand. Det kan förutses, att personalen å förstnämnda ort får vidkännas avsevärda kostnader, som sammanhöra med ortens isolerade läge, t. ex. särskilda utgifter för skolgång, resor och transporter m. m. Härutinnan är att anföra, att ekipering o. d. samt mera betydande inköp till stor del måste ske i Visby och att en resa Fårösund—Visby och åter betingar ett pris, som uppgår till ungefär hälften av dagslönen för en underofficer av 2. graden. I fråga om kostnad för resor för personal i Fårösund må i detta sammanhang ytterligare följande framhållas.

Av samtliga officerare och underofficerare på aktiv stat vid hela kustartilleriet är endast ett obetydligt antal från Gotland. Redan härav torde framgå, att officers- och underofficerspersonalen nästan undantagslöst har sina släktskapsförbindelser på fastlandet samt att rekreationsresor o. d. i många fall ställas dit. Eftersom personalen i fråga beordras från Vaxholm, Stockholm och Karlskrona till Fårösund, hava de också i stor utsträckning affärsangelägenheter och annat kvar att sköta på sina tidigare tjänstgöringsorter. Avbrott i tjänstgöringen för rekreation eller annan enskild angelägenhet torde med hänsyn till det anförda ofta kombineras med resa till och från fastlandet. Kostnaderna ställa sig emellertid synnerligen höga och kunna exempelvis i vissa fall vid resa Fårösund—Karlskrona och åter uppgå till nära en tredjedel av månadslönen för en underofficer av 2. graden. Det torde härav framgå, att den till Gotlands kustartillerikår beordrade personalen — *beordrandet sker tvångsvis* — kommer i vida sämre läge i avseende på skäligena möjligheter till förflyttningar för egna angelägenheters skötande än motsvarande personal vid kustartilleriförbanden i övrigt.

I betraktande av vad sålunda anförts, måste det anses befogat och skäligt, att någon kompensation beredes officers- och underofficerspersonalen för de svårigheter av olika slag, som äro förenade med förläggningen i Fårösund.

Såsom inledningsvis framhållits, utgick ersättning till i Marstrand för-

lagd personal med belopp, som i sjötillägg tillkom vederbörande vid stationär förläggning (å egen förläggningssort). Sådant sjötillägg utgår f. n. enligt gällande bestämmelser till bl. a. viss i land förlagd personal, tjänstgörande i sjöreserv, och föreskrift därom har jämväl upptagits i det förslag till avlöningsreglemente, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 245 förelagts riksdagen. Det synes oss skäligt, att ett motsvarande avlöningstillägg tilldelas jämväl i Fårösund förlagd, här ifrågavarande kustartilleripersonal. Detta bör emellertid icke utgöra hinder för att sjötillägg vid sidan av detta särskilda tillägg utgår till meromnämnda beställningshavare under sjötjänstgöring å fartyg eller båt, som är bemannad av kustartilleriet eller för dess räkning förhyrd personal, dock att sammanlagda beloppet av tilläggen i så fall synes oss böra begränsas till högst det belopp, som enligt ovannämnda förslag till avlöningsreglemente skall såsom sjötillägg utgå vid stationär förläggning å annan än egen förläggningssort.

Kostnaderna per år för ifrågavarande avlöningstillägg till här avsedd personal i Fårösund kunna beräknas uppgå till omkring 19 000 kronor. För budgetåret 1939/40 kunna de emellertid beräknas bli endast omkring 12 000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen i det av Kungl. Maj:t i proposition nr 245 framlagda förslaget till militärt avlöningsreglemente måtte införa erforderliga föreskrifter i syfte att

1) officer och underofficer, som tillhör kustartilleriet eller för marinen gemensam personalkår och som har Fårösund till ordinarie förläggningssort, må komma i åtnjutande av särskilt avlöningstillägg med belopp, som anges i kolumn 3 i den i § 26 mom. 1 i avlöningsreglementet intagna tabellen, samt

2) ifrågavarande beställningshavare vid kustartilleriet under tjänstgöring å fartyg eller båt, som är bemannad av kustartilleriets eller för dess räkning förhyrd personal, därutöver må åtnjuta sjötillägg enligt de i § 26 mom. 6 samma reglemente meddelade bestämmelser, därvid dock skall iakttagas, att sammanlagda beloppet av sålunda utgående särskilda tillägg icke må överstiga det för respektive beställningshavare i kolumn 4 i förutnämnda tabell angivna belopp.

Stockholm den 21 april 1939.

Gunnar Bodin.

Axel Mannerskantz.